

رضایت نامه

رضایت نامه : عبارتست از امضاء مدرکی که بیمار قبل از تن دادن به هرگونه رضایت از کلیه خطرات عمل ، راههای درمان و جایگزین و خطرات آن توسط پزشک آگاهی پیدا کند.

انواع رضایت :

- تلويحي
- شفاهي
- کتبي
- رضایت پنهان concealness consent

شرایط رضایت نامه معتبر

- بیمار باید عاقل و بالغ بوده و اهلیت داشته باشد .
- بیمار یا ولی او باید در جریان کامل بیماری و سیر آن ، نوع عمل جراحی و عوارض آن قرار گیرد و متوجه موضوع رضایت نامه باشد و اگر بیمار به زبان رسمی کشور آشنا نبود و فقط زبان محلی یا خارجی می دانست باید برای او مترجم گرفت و پس از تفهیم مسأله بطور کامل نام مترجم را نیز در رضایت نامه قید کرد و علاوه بر امضاء بیمار امضاء مترجم نیز لازم است.
- علاوه بر پزشك و بیمار فرد سومي هم به عنوان شاهد باید آنرا امضاء نماید.
- طرز نوشتن رضایت نامه باید ساده و روشن باشد و مسأله غامض پزشکی که خارج از فهم عامه باشد در آن ذکر نشود.

شرایط رضایت نامه معتبر - ادامه

- رضایت نامه نباید به زور و تهدید اخذ گردد.
- در مواردی که فرد صغیر است (زیر ۱۸ سال) یا فرد دچار اختلالات ذهنی و روانی است از ولی یا قیم بیمار رضایت گرفته می شود و صحت مشخصات والدین یا سرپرست قانونی می بایست توسط مدارك معتبر تأیید گردد.
- در مورد افراد بالغ و سالم که بیسواد و یا کم سواد هستند می بایست کلیه موارد در حضور شاهد برای وی قرائت شده و سپس محل مزبور را به اثر انگشت سبابه ممهور نماید.

مواردی که رضایت معاینه شونده لزومی ندارد

- معاینه دانش آموزان مدارس از نظر بهداشت عمومی
- معاینه بهداشتی زندانیان و افرادی که در اردوهای کار و آموزش بسر می برند.
- معاینه مسافرینی که از خارج از کشور می آیند و در مواقع اپیدمی بیماریهای مسری.
- معاینه بهداشتی کسبه و تهیه کنندگان مواد غذایی و داوطلبان ازدواج.
- مصدومین و بیماران اورژانسی تا هنگامیکه نجات جانشان مطرح باشد ولی پس از اقدامات اولیه و نجات زندگی آنان برای دیگر اقدامات نیاز به رضایت دارند.

مواردی که رضایت معاینه شونده لزومی ندارد

- در مواردی که شخص برای خودکشی اقدام می کند و حاضر به نجات خود نیست و کسانی که اقدام به اعتصاب غذا می کنند.
- در مواردی که معاینه و آزمایش عمومی اهالی يك منطقه یا شهر از نظر ابتلاء به يك بیماری مسری لازم است.
- معاینه متهمین یا مصدومین و مجروحین از نظر پزشکی قانونی به دستور دادسرا در منزل یا بیمارستان و یا محل های دیگر.
- بیماران مبتلا به بیماری های مقاربتی و بیماری های مسری مانند ایدز و حق خروج از مرکز درمانی را حتی با رضایت شخصی ندارند.

فوریت‌های پزشکی (اورژانس) شامل موارد زیر است:

- مسمومیت‌ها
- سوختگی‌ها
- زایمان‌ها
- صدمات ناشی از حوادث و سوانح و وسائط نقلیه.
- سکته های قلبی و مغزی .
- خونریزی‌ها و شوک ها
- اغماء
- اختلالات تنفسی شدید و خفگی ها
- تشنجات
- بیماری‌های عفونی خطرناک مانند مننژیت
- بیماری‌های نوزادانی که نیاز به تعویض خون دارند.
- سایر مواردی که شمول تعریف ماده ۱ قرار می گیرد.

مفهوم برخي از اصطلاحات

- تعريف ولي خاص: پدر و جد پدري و ولي منصوب از طرف يکي از آنان ولي خاص طفل ناميده مي شود. (ماده ۱۱۹۴ قانون مدني)
- تعريف وصايت : وصايت ، ولايت بر دارائي ميت است که با انشاي موصي و پذيرش وصي پديد مي آيد . وصي ممکن است يك نفر يا بيش از يك نفر باشد. بلوغ ، اسلام و حریت از شرایط وصي است . زنان نیز مي توانند اين ولايت را بپذيرند . اين ولايت همزمان با درگذشت موصي و پذيرش وصي آغاز مي شود . در صورت اثبات خيانت ، حاکم شرع وصي را برکنار و امين را جايجزين مي کند . وصي يا مستقيما" و يا تحت شرايطي به کمک وکیل به اعمال ولايت مي پردازد. وصي حق انشاي ولايت وصايت براي شخص ديگر را ندارد.

مفهوم برخي از اصطلاحات

- تعريف قيموميت: ولايتي شرعي براي سرپرستي کودکان نابالغ پس از مرگ پدر و جد پدري است. اين ولايت با نصب قيم توسط پدر و جد مشروعيت دارد و حق نصب قيم براي بستگان ديگر وجود ندارد.
- تعريف حضانت: حفظ و نگه داري و تربيت نوزاد نيازمند سرپرستي و ولايت است. شارع اين ولايت را که به آن حضانت مي گويند تا دوسال نسبت به نوزاد پسر و تا هفت سال نسبت به فرزند دختر به مادر نوزاد واگذار مي کند. اگر مادر با غير پدر ازدواج کرد. ولايت او به پدر انتقال مي يابد.

از چه کسی می توان رضایت گرفت؟

لازم به ذکر است که در موارد اورژانس به استناد ماده ۴۹۷ قانون مجازات اسلامی نیاز به اخذ رضایت نیست ولی در موارد غیر اورژانس می بایست رضایت نامه از خود فرد و در صورت هوشیاری و بلوغ گرفته شود و در صورتی که بیمار طفل باشد یا مجنون می بایست اولیاء و سرپرست قانونی رضایت نامه اخذ شود ، مانند پدر نسبت به فرزند ، مادر در صورت نبودن پدر و داشتن حکم قیمومیت یا جد پدری در صورت فقدان پدر ، لازم به ذکر است برادر ، خواهر ، همراهان ، دوست و رفیق و خویشان دیگر ، قانوناً" ولی و سرپرست محسوب نمی شوند.

از چه کسی می توان رضایت گرفت؟-ادامه

بنابراین در

اخذ رضایت نامه باید دقت کافی شود و از فردي رضایت اخذ شود که قانوناً "نسبت ولایت ، وصایت ، قیمومیت و سرپرستی و نمایندگی قانونی را داشته باشد."

در ضمن در متن رضایت نامه می بایست برائت نامه هم باشد زیرا رضایت نامه اجازه دادن برای شروع درمان است اما برائت نامه برای مواردی است که برای بیمار مشکلی ناشی از درمان بوجود آید در صورتیکه برائت اخذ نشده باشد ، کادر درمانی و بیمارستان یا هر دو مسئولیت حقوقی و کیفری دارند.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

مرکز آموزشی درمانی / بیمارستان :.....

فرم رضایت نامه و براءت نامه

شماره پرونده :

سابقه بستری شدن:

☐

دارد

☐

ندارد

نام خانوادگی:	نام:	نام پدر:	جنس: ☐ مؤنث ☐ مذکر	وضعیت تأهل: مجرد ☐ متأهل ☐
تاریخ تولد:	محل تولد:	شماره شناسنامه یا کد ملی:	مذهب:	شغل:
نشانی و تلفن بیمار:				

اخذ رضایت نامه در شرایط عادی

اینجانبفرزند دارای کد ملی و شماره شناسنامه..... صادره از متولدبیمار ☐ ولی بیمار ☐ سرپرست قانونی بیمار ☐ نماینده قانونی بیمار ☐ در کمال علم و آگاهی و سلامت تشخیص با توضیحات پزشک یا پزشکان و همکاران تیم کادر معالج از عوارض احتمالی مربوط به درمان..... که اهم عوارض شایع آن عبارت است از..... به روشنی مطلع شدم همچنین در خصوص اقداماتی که امکان دارد در طول زمان عمل/درمان از قبیل.....صورت گیرد یا درمانهای جایگزینی همچون.....آگاهی یافتم و در حضور با آگاهی کامل رضایت خود را جهت اقدام مذکور و سایر اقدامات تشخیصی و درمانی که طبق صلاحدید پزشکان و کادر درمانی و با رعایت موازین علمی ، فنی و قانونی انجام شود ،اعلام می دارم و پزشک معالج آقای دکتر/خانم دکتر.....و تیم همراه و کادر تشخیصی و درمانی را از مسئولیت ناشی از بروز عوارض احتمالی یا عواملی که منتهی به فوت گردد که امکان دارد علیرغم رعایت موازین علمی ، فنی و قانونی در طول عمل/درمان یا بعد از آن ایجاد گردد، بریء الذمه نموده و هر گونه ادعایی علیه نامبردگان اعم از کیفری یا حقوقی نخواهم داشت همچنین مطالبه هرگونه حق و حقوقی را از خود و ورثه قانونی خود ساقط می نمایم.

تاریخ زمان: ساعت:دقیقه:..... اثر انگشت بیمار/ اولیاء قانونی امضاء و مهر پزشک معالج

شاهد(کادر درمان) : نام و نام خانوادگی نام پدر نام پدر سمت : امضاء

شاهد : نام و نام خانوادگی نام پدر دارای کد ملی نسبت با بیمار نشانی و شماره تلفن تماس شاهد : اثر انگشت شاهد

اجازه ترخیص با میل شخصی در شرایط عادی

اینجانب بیمار / ولی بیمارنسبت با بیمار..... با میل شخصی خود و برخلاف صلاحدید و توصیه پزشکان مسئول بیمارستان و با آگاهی از عوارض و خطرات محتمل از این اقدام که شامل این موارد می باشد..... مسئولین این بیمارستان را مسئول عواقب و خطراتی که از این عمل ناشی می شود ، نمی دانم.

تاریخ زمان: ساعت:دقیقه:..... اثر انگشت بیمار/ اولیاء قانونی امضاء و مهر پزشک معالج

شاهد(کادر درمان) : نام و نام خانوادگی نام پدر نام پدر سمت : امضاء

شاهد : نام و نام خانوادگی نام پدر دارای کد ملی نسبت با بیمار نشانی و شماره تلفن : اثر انگشت شاهد

صورت جلسه اظهار عدم امکان اخذ رضایت نامه در شرایط اورژانسی

نظر به اینکه برابر قانون (ماده 497 قانون مجازات اسلامی) در موارد فوری که اجازه گرفتن ممکن نباشد پزشک ضامن نمی باشد فلذا با توجه به این قانون چون اجازه گرفتن از بیمار و سایر اشخاص ذیصلاح به لحاظ وضعیت بیمار آقای / خانم ممکن نمی باشد و با عنایت به فوریت اقدامات درمانی و یا اعمال جراحی بدین وسیله ضرورت انجام اقدامات درمانی و اعمال جراحی بدون اخذ رضایت ، تأیید و احراز می گردد.

تاریخ:.....زمان : ساعت:.....دقیقه:..... نام و نام خانوادگی
امضاء و مهر پزشک معالج : امضاء و مهر پزشک همکار/پرستار/ کادر درمانی (1) امضاء و مهر پزشک همکار/پرستار/کادر درمانی(2)

صورت جلسه ترخیص با میل شخصی در موارد امتناع بیمار از تکمیل فرم ترخیص با میل شخصی

بیمار علیرغم ذکر مراتب ضرورت و فوریت انجام اقدامات درمانی و اعمال جراحی و آگاهی از عوارض احتمالی همچون:

حاضر به انجام اعمال مذکور نبوده و لذا با رضایت خود / اولیاء قانونی مرکز درمانی را ترک می نماید.
تاریخ:.....زمان : ساعت:.....دقیقه:.....

نام و نام خانوادگی : نام و نام خانوادگی :
امضاء و مهر پزشک معالج: امضاء و مهر پزشک همکار / پرستار / کادر درمانی (1) امضاء و مهر پزشک همکار / پرستار / کادر درمانی (2)

صورت جلسه امتناع بیمار از درمان توصیه شده توسط کادر درمان

اینجانب بیمار / ولی بیمار..... علیرغم ذکر مراتب ضرورت و فوریت انجام اقدام..... که عدم انجام آن می تواند منجر به بروز عوارضی همچون.....

گردد حاضر به انجام اقدام یا اقدامات مذکور نبوده و لذا با مسئولیت خود / اولیاء قانونی از انجام آن امتناع می نمایم.

تاریخ:.....زمان : ساعت:.....دقیقه:..... اثر انگشت بیمار/ولی بیمار امضاء و مهر پزشک معالج

شاهد اول : نام و نام خانوادگی نام پدر دارای کد ملی نسبت با بیمار / سمت
نشانی و شماره تلفن تماس:.....

امضاء/ اثر انگشت شاهد اول

شاهد دوم : نام و نام خانوادگی نام پدر دارای کد ملی نسبت با بیمار/ سمت
نشانی و شماره تلفن تماس
امضاء/ اثر انگشت شاهد دوم

اجازه قطع عضو

اینجانب بیمار / ولی بیمار.....فرزند.....دارای کد ملی ساکن.....
با توجه به ضرورت و فوریت انجام قطع عضو به علت..... اجازه می دهم پزشک یا پزشکان مرکز آموزشی درمانی / بیمارستان(نام عضو)..... اینجانب/ بیمار اینجانب را از ناحیهقطع نمایند و بدین وسیله برائت پزشک یا پزشکان مرکز آموزشی درمانی / بیمارستان فوق الذکر را از انجام اقدام فوق که در مورد انجام می دهند ، اعلام می دارم.

تاریخ:.....زمان : ساعت:.....دقیقه:..... اثر انگشت بیمار/ولی بیمار امضاء و مهر پزشک معالج

شاهد اول : نام و نام خانوادگی نام پدر دارای کد ملی نسبت با بیمار / سمت
نشانی و شماره تلفن تماس:.....

امضاء/ اثر انگشت شاهد اول

شاهد دوم : نام و نام خانوادگی نام پدر دارای کد ملی نسبت با بیمار/ سمت
نشانی و شماره تلفن تماس
امضاء/ اثر انگشت شاهد دوم

اجازه استفاده از اطلاعات پزشکی

اینجانب بیمار / ولی بیمار..... رضایت خود را در مورد استفاده از اطلاعات کلینیکی ثبت شده در پرونده پزشکی خود / بیمار خود را در امور آموزشی ، تحقیقاتی ، درمانی و حقوقی توسط بیمارستان را اعلام می دارم.

تاریخ:.....زمان : ساعت:.....دقیقه:..... اثر انگشت بیمار / ولی بیمار

شاهد: نام و نام خانوادگی نام پدر دارای کد ملی نسبت با بیمار / سمت
نشانی و شماره تلفن تماس:.....

امضاء/ اثر انگشت شاهد

نمونه هاي از پرونده هاي مطرح شده در دادگاههاي ديگر كشورها
و احكام صادر شده توسط دادگاه

معه خانمي در حين معاينه معده با وسيله
مخصوص آن سوراخ مي گردد. از وي در مورد
انجام معاينات و آماده كردن بيمار قبل از عمل
جراحي كه پزشك توصيه مي كند يك رضايت نامه
عمومي گرفته مي شود. دادگاه اظهار نمود كه
رضايت نامه قابل قبول نيست يا در واقع اخذ نشده
است زيرا در مورد عواقب و روشهاي ديگر ممكن
به بيمار پيشنهاد و توضيحي داده نشده است.

نمونه هاي از پرونده هاي مطرح شده در دادگاههاي ديگر کشورها و احكام صادر شده توسط دادگاه

يك پزشك عمومي شاهد بود كه خانمي از انجام آزمایشات مرتب
تست " پاپ اسمیر" امتناع مي ورزید . حدود ۶ ماه بعد پزشك
ديگري تشخيص سرطان پيشرفته دهانه رحم را داد و بیمار ۶ ماه
بعد در سن ۳۰ سالگي فوت نمود. فرزندان بیمار بيان کردند كه مادر
آنها بعلت هزينه آزمایش از انجام آن خودداري نموده است و از
ضرورت اين آزمایش آگاهي و اطلاع نداشته است ، دادگاه عالي
كاليفرنيا نظر داد كه آگاه كردن بیمار از خطرات عدم انجام روش
درمان از وظايف حرفه اي هر پزشكي است.

نمونه هاي از پرونده هاي مطرح شده در دادگاههاي ديگر کشورها و احكام صادر شده توسط دادگاه

به بیمار گفته می شود که لازم است از غده بناگوشی وی نمونه برداری کنند و انجام این عمل نیاز به برش جراحی به اندازه يك پنج در ناحیه گردن دارد . بجای این عمل غده بناگوشی را بیرون می آورند و يك جای برش ۸ اینچی با يك حفره و گودی در گردن بیمار باقی می گذارند و متعاقب آن لازم می شود که برای برطرف ساختن جای زخم عمل قبلی جراحی پلاستیک انجام دهند . طبق حکم صادره به بیمار ۵۰۰۰۰ دلار غرامت پرداخت گردید زیرا رضایت نامه نقصان داشته است .

نمونه هاي از پرونده هاي مطرح شده در دادگاههاي ديگر كشورها و احكام صادر شده توسط دادگاه

بیماري جهت انجام عسبرداري از شريان پذيرش مي شود و سپس دو پرستار فرم رضاييت نامه را آورده و از او رضاييت مي گيرند ، در حاليكه در مورد فرايند عمل جراحي توضيحي داده نشده است و از توضيحات قبلي هم اطلاعي ندارند. بیمار فرم رضاييت نامه را جهت عسبرداري از شريان دو طرفه امضاء مي نمايد و پزشك عسبرداري مهره اي را انجام مي دهد. در نتيجه آن بیمار به فلج تمامي اندامها مبتلا مي شود و مسئله مادام العمر باقي مي ماند. بیمارستان مسئول شناخته مي شود و پزشك مجبور به پرداخت خسارت به مبلغ ۲۰۰۰۰۰ دلار مي گردد و دادگاه پرستاران را به دليل اينكه از بیمار امضاء گرفته بودند مسئول نمي شناسد.

نمونه هاي از پرونده هاي مطرح شده در دادگاههاي ديگر کشورها و احكام صادر شده توسط دادگاه

متعاقب يك عمل جراحي روي غدد لنفاوي پزشك مي فهمد كه تکه اي از گاز را درر قسمت تحتاني و چپ شکم بیمار باقی گذاشته است . با وجود اینکه بیمار را آگاه مي سازد و توصیه مي کند که هر چه زودتر بايد آنها خارج کند بیمار راضي نشده و به پزشك اجازه عمل نمي دهد و پزشك تقاضا مي کند که پزشك ديگري در حضور وي اين عمل را انجام دهد که اين " خواسته پزشك دوم بوده است " بیمار حضور پزشك اول را در هنگام عمل رضایت نمي دهد ، اما در پرونده بیمار نام پزشك اول بعنوان جراح اصلي ذکر مي گردد که از طرف دادگاه بعنوان متقلب و کلاهبردار محکوم مي گردد.

نمونه هاي كه نشان دهنده آنستكه مسئوليت اخذ رضايست نامه از بيمار برعهده پزشك معالج است.

خانمي جهت برداشتن آب مرواريد دو طرفه بستري مي شود و در اداره پذيرش فرم رضايست عمل را امضاء مي كند و سپس عمل جراحي انجام شده و كور مي شود . در دادرسي بيمار اظهار مي دارد كه پزشك معالج او را ازخطر مورد نظر آگاه نكرده بود و بيمارستان هم هنگام تهيه رضايست نامه كوتاهي كرده است . دادگاه راي داد كه بيمارستان در تهيه رضايست نامه هيچ وظيفه اي ندارد و كارمند مربوطه نيز انجام وظيفه نموده است و در مقامي نبوده است كه فرايند عمل را براي بيمار توصيف كند يا عواقب آن را بيان نمايد.

تهیه کننده : سعید اژدری